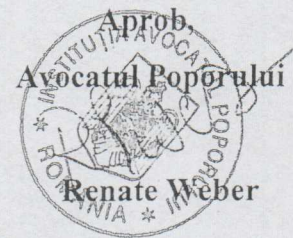

AVOCATUL POPORULUI

Domeniul privind
prevenirea torturii - MNP

Raport

*privind vizita desfășurată la Centrul de Reținer și Arestare Preventivă Vâlcea din cadrul
Inspectoratului de Poliție Județean Vâlcea*

Raportul este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată
3. Recomandări

Craiova – 2022

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Potrivit dispozițiilor prevăzute de art. 2 alin. (2), art. 16 alin. (1) art. 35 lit. a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, coroborate cu dispozițiile art. 4 alin. (1) și art. 19 din Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, precum și cu dispozițiile Ordinului Avocatului Poporului nr. 134/2019, la data de 28 februarie 2022 a fost efectuată o vizită la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Vâlcea (C.R.A.P.), din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean (I.P.J.) Vâlcea.

În contextul epidemiologic actual impus de pandemia de COVID-19, vizita a fost anunțată și a avut următoarele obiective: verificarea condițiilor de cazare, a respectării dreptului la convorbiri telefonice și comunicări on-line, asigurarea dreptului la asistență medicală și asistență psihologică, verificarea măsurilor întreprinse pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, precum și a altor aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanții instituției Avocatul Poporului, Lucian Moșoiu, jurist, Angela Alina Aron, psiholog, consilieri în cadrul Centrului zonal Craiova al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, Marius-Viorel Turculeanu, medic colaborator, și inspector Paul Păniță, reprezentant al O.N.G.-ului Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului-Filiala Regională Craiova.

Având în vedere condițiile speciale impuse de situația pandemică actuală și în scopul desfășurării vizitei în condiții de siguranță sanitară, membrii echipei de vizită au purtat echipament individual de protecție, iar anterior vizitei au participat la o instruire privind măsurile pentru prevenirea contaminării cu noul coronavirus SARS-CoV-2 și a fost realizat triajul epidemilogic.

Interviurile cu personalul și persoanele private de libertate s-au desfășurat în condiții de siguranță, cu respectarea măsurilor de protecție și distanțare fizică.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Centrul de Reținere și Arestare Preventivă este amenajat și își desfășoară activitatea la demisolul pavilionului principal al imobilului în care se află sediul Inspectoratului de Poliție Județean Vâlcea.

Este organizat și funcționează cu respectarea dispozițiilor art. 107 din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, prevăzute de Legea nr. 169/2017, a Hotărârii Guvernului nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013, a Ordinului Ministrului Afacerilor Interne nr. 14/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și a măsurilor necesare pentru siguranța acestora, proceduri, ordine și dispoziții subsecvente.

Reprezentanții echipei de vizită au purtat discuții prealabile cu conducerea unității de poliție, respectiv inspectorul șef adjunct al I.P.J. Vâlcea, cu șeful C.R.A.P Vâlcea, și cu o parte din personalul centrului, referitoare la obiectivele vizitei și măsurile întreprinse pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei COVID-19. Aceștia au manifestat disponibilitate pentru comunicare cu toți membrii echipei de vizită și au permis accesul atât la documentele solicitate, cât și la spațiile centrului, în conformitate cu prevederile legale.

Potrivit organigramei, activitatea C.R.A.P. Vâlcea era asigurată de 18 lucrători (un ofițer-șef centru, 4 agenți șef de schimb, 2 agenți conducători auto, un agent escortă arest-transfer, 10 agenți pază – arest), **fiind vacante două funcții de agent pază - arest.**

La data efectuării vizitei, în centru erau custodiate 11 persoane private de libertate, 10 arestate preventiv (bărbați) și o femeie reținută.

Din documentele prezentate de conducerea centrului a rezultat că în anul 2021 au fost încarcerate 304 persoane (247 - reținute, 55 - arestate preventiv, 2 - condamnate), dintre care 282 bărbați și 22 femei, gradul mediu de ocupare a spațiilor de deținere fiind de 78,97%.

În anul 2022 (ianuarie-februarie) au fost încarcerate 29 de persoane (25 - reținute, 4 - arestate preventiv), dintre care două femei și 27 bărbați, gradul mediu de ocupare a spațiilor de deținere fiind de 42%.

În funcție de numărul de zile de încarcerare, din cele 11 persoane private de libertate custodiate la data vizitei, 7 erau arestate pentru o perioadă de până la 30 de zile și 4 până la 90 de zile, nefiind

custodiate persoane minore, cetățeni străini, persoane care să prezinte risc de securitate și nici persoane aflate în refuz de hrană.

a) măsurile întreprinse în scopul protecției persoanelor reținute/arestate împotriva contaminării în perioada pandemiei COVID-19

Conducerea C.R.A.P. Vâlcea a prezentat documente din care a rezultat că pe perioada stării de urgență și a stării de alertă s-au aplicat o serie de măsuri de prevenire și management a situației generate de epidemia de COVID-19.

În acest sens, la nivelul centrului au fost puse în aplicare măsurile dispuse de Inspectoratul General al Poliției Române (I.G.P.R.) - Serviciul Coordonare Centre de Reținer și Arestare preventivă (S.C.C.R.A.P.), în conformitate cu:

- Planurile de măsuri ale I.G.P.R. și ale Direcției Medicale, nr. 833840/11.03.2020 și nr. 791328/12.03.2020 pentru prevenirea îmbolnăvirii și răspândirii infecției cu COVID-19 pentru persoanele private de libertate aflate în centrele de reținer și arestare preventivă din subordinea MAI și pentru personal;

- Planurile de Măsuri al I.P.J. Vâlcea, nr. 226540 din 21.03.2020, privind desfășurarea în condiții corespunzătoare a activităților specifice cu persoanele private de libertate, și nr. 226692 din 09.04.2020, referitor la acordarea asistenței psihologice pentru prevenirea situațiilor de risc;

- Planul de Măsuri nr. 836075/15.05.2020 pentru aplicarea unor măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, în contextul ansamblului normativ, vizând instituirea stării de alertă pe teritoriul României;

- Nota-Raport a Direcției Medicale nr. DM 928695/15.10.2021 privind modalitatea de gestionare a cazurilor persoanelor private de libertate, pacienți infectați COVID-19, suspecți sau confirmați.

Conducerea C.R.A.P. Vâlcea a prezentat documente prin care au fost impuse măsurile legale pentru respectarea igienei personale și colective, atât de către persoanele private de libertate, cât și de către polițiști.

Planurile de măsuri și Ordonanțele militare au fost prelucrate, pe bază de semnătură, persoanelor private de libertate, personalului din centru, personalului medical, în scopul înțelegerii consecințelor generate de răspândirea noului tip de coronavirus și a restricțiilor impuse de legislație.

A fost efectuată dezinsecția spațiilor centrului, a mijloacelor de transport folosite și a mijloacelor de imobilizare. Audierea persoanelor private de libertate de către magistrați (procurori și judecători) a avut loc prin prezentarea fizică la solicitarea instanței sau prin videoconferință.

La primirea în centru a persoanelor private de libertate se realiza: verificarea situației epidemiologice în aplicațiile specifice; completarea chestionarului coronavirus; informarea în scris despre cadrul legal și măsurile care se aplică pe perioada pandemiei; triajul epidemiologic; repartizarea persoanelor private de libertate separat, pentru o perioadă de 5 zile, și monitorizarea medicală conform dispozițiilor din Planul de Măsuri; repartizarea materialelor igienico-sanitare și de protecție etc.

Au fost desfășurate și alte activități, constând în: informare scrisă cu privire la Hotărârea Guvernului nr. 1031/2020 privind aprobarea Strategiei de vaccinare împotriva COVID-19 în România, cu modificările și completările ulterioare, capitolul XI, subcapitolul 2, punctul 3 (Etapa a III-a Populația generală), prin care a fost inclusă și categoria persoanelor private de libertate; distribuirea materialelor sanitare și de protecție persoanelor private de libertate și personalului; asigurarea circuitului separat; implementarea sistemului de audiere prin videoconferință sau în alte spații special amenajate, cu respectarea măsurilor instituționale de protecție; acordarea asistenței psihologice pentru stările de panică sau teamă; menținerea legăturii cu mediul de suport, prin acordarea suplimentară a convorbirilor telefonice; efectuarea vizitelor în spațiul special amenajat, fiind prevăzut cu sistem de separare, iar accesul aparținătorilor în unitate se realiza după efectuarea triajului epidemiolog și asigurarea materialelor sanitare de protecție. De asemenea, persoanele private de libertate primeau pachetele în timpul acordării dreptului la vizită, iar în perioada stării de urgență efectele primite au fost depozitate timp de 24 de ore la magazia centrului, fiind dezinfectate înainte de a fi introduse în centru.

Din documentele prezentate de conducerea C.R.A.P. Vâlcea și din interviurile persoanelor private de libertate și a personalului prezent, *a rezultat că în perioada 2021-2022, până la data vizitei, la nivelul centrului nu au fost înregistrate cazuri de infectare cu virusul COVID-19, la persoanele private de libertate custodiate sau la personalul centrului.*

Echipa de vizită a constatat că la nivelul C.R.A.P. Vâlcea au fost adoptate măsurile necesare pentru a preveni răspândirea virusului, în concordanță cu dispozițiile legale în domeniu, fiind aplicate gradual, limitat în timp și cu respectarea drepturilor persoanelor private de libertate.

Au fost acordate la timp materialele de igienă personală și colectivă, atât persoanelor private de libertate, cât și personalului.

La nivelul C.R.A.P. Vâlcea a existat pe perioada pandemiei o bună colaborare între I.G.P.R - Direcția Medicală a Ministerului Afacerilor Interne și I.P.J Vâlcea - Centrul Medical Județean Vâlcea, nu au fost impuse restricții severe asupra persoanelor private de libertate și a existat transparență în comunicarea măsurilor întreprinse pentru evitarea infecției cu virusul SARS-CoV-2.

b) condiții de cazare

Centrul de Reținere și Arestare Preventivă este amplasat în clădirea Inspectoratului de Poliție Județean Vâlcea, la demisol, unde sunt amenajate camerele de deținere.

Secția de deținere avea în componență 9 camere destinate persoanelor private de libertate, cu câte 1, 2, 3 paturi instalate, cu o capacitate legală de 24 de locuri.

Au fost vizitate mai multe camere de deținere ocupate la data vizitei, dar și unele neocupate, amenajate pentru custodie (nr. 1, nr. 2, nr. 3, nr. 6, nr. 7 și nr. 9), care aveau dimensiuni diferite (de la 9,51 m² la 11,87 m²). Paturile erau montate în camere astfel încât era asigurat spațiu de minim 4 m²/persoană, prevăzut de art. 1, alin. 3 din Anexa Ordinului Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile minime de cazare a persoanelor private de libertate.

Repartizarea persoanelor private de libertate în camere se realiza conform prevederilor art. 42 din Ordinul nr. 14/2018, cu respectarea criteriilor de separație.

Camerele erau curate și igienizate, pavimentul din vopsea epoxidică, ferestrele din PVC cu geam securizat și folie antiefracție, fiind montate aparate de aer condiționat funcționale în toate camerele. Ventilația și aerisirea spațiilor din centru erau asigurate corespunzător, existând și o instalație artificială tip tubulatură.

Echipa de vizită a constatat că din cele 9 camere de deținere amenajate, au fost executate lucrări de reparații curente și igienizare în 5 camere și a fost înlocuită parțial rețeaua de canalizare, fiind **necesară continuarea lucrărilor de igienizare/renovare și în celelalte 4 camere din centru**. Șeful C.R.A.P. Vâlcea a precizat că au fost începute procedurile de achiziție a serviciilor de specialitate și se preconizează începerea efectivă a lucrărilor de renovare în a doua decadă a lunii martie 2022.

Fiind plasate la demisolul clădirii, unele camere dispuneau de luminat natural la un nivel acceptabil, dar în câteva camere era folosit și iluminatul artificial pe timpul zilei. În camere erau

montate potențiometre, care permiteau iluminatul de veghe pe timp de noapte, și butoane de alarmare pentru apelarea supraveghetorilor prin sistemul de avertizare optic și acustic.

Camerele aveau în dotare aparate TV conectate la rețeaua de cablu și mobilier compus din paturi metalice antivandalism, prevăzute cu sertare pentru păstrarea obiectelor personale, mese, scaune și cazarmament (saltele, perne, pături și lenjerie) nou.

Grupurile sanitare amenajate în fiecare cameră erau curate și igienizate, placate cu gresie și faianță, aveau wc turcesc, duș cu cădiță, oglindă, chiuveta fiind amplasată în cameră. Grupurile și instalațiile sanitare erau funcționale și asigurau accesul permanent la apă, astfel încât fiecare persoană privată de libertate putea să-și satisfacă nevoile fiziologice ori de câte ori era necesar, în condiții de igienă și intimitate. **Exista și un grup sanitar comun, folosit mai mult la momentul introducerii persoanelor private de libertate în centru, înaintea repartizării în camere, care de asemenea necesita lucrări de igienizare/renovare.**

Apa rece și apa caldă erau furnizate permanent de la rețeaua centralizată, iar agentul termic pentru sezonul rece era asigurat tot în regim centralizat, existând o temperatură optimă în spațiile centrului.

Distribuția materialelor igienico-sanitare pentru persoanele private de libertate se efectua lunar, conform prevederilor legale în vigoare.

În camerele de deținere și pe hol erau afișate la loc vizibil extrase din Regulamentul de Ordine Interioară al centrului (drepturi, obligații, interdicții, sancțiuni și programul zilnic al centrului), **dar nu erau afișate materiale informative (broșuri, flyere sau orice alte mijloace) pentru prevenirea răspândirii SARS-CoV-2.**

Echipele de vizită recomandă conducerii C.R.A.P. Vâlcea continuarea campaniei de informare și conștientizare privind prevenirea răspândirii SARS-CoV-2 și prin intermediul materialelor tipărite (broșuri, flyere etc.).

În interiorul centrului mai erau amenajate: biroul șefului de centru, camera șefului de schimb, biblioteca, cabinetul medical, cabinetul pentru asistența psihologică, oficiul alimentară, camera comună (percheziții, amprentare și frizerie), magazia pentru depozitarea bunurilor persoanelor private de libertate, grupul sanitar pentru personal, curtea de plimbare etc.

Biblioteca amenajată în cadrul centrului era dotată cu un fond de carte de 350 de volume, cu o Mapă documentară actualizată periodic, în conținutul căreia se regăseau Legea organizării și funcționării instituției Avocatul Poporului, datele de contact ale judecătorului de supraveghere, formularele privind informarea scrisă a persoanelor private de libertate în cadrul procedurilor penale, în limba română și în mai multe limbi străine etc.

Camera de vizită/camera de grefă, amplasată în exteriorul centrului, la parterul clădirii inspectoratului, asigura acordarea dreptului de vizită în condiții de siguranță, era prevăzută cu un dispozitiv de separare cu geam securizat, folie antiefracție, comunicarea realizându-se printr-un sistem tip telefon. *Spațiul permitea desfășurarea acordării dreptului la vizită și fără dispozitiv de separare pentru persoanele minore, fiind asigurat circuitul separat al persoanelor private de libertate/vizitatorilor și nu era supravegheat video.*

Curtea de plimbare era acoperită cu învelitoare din material transparent, permitea pătrunderea aerului și a lumini naturale. Era dotată cu două biciclete fitness și două spalieri, **fiind necesară montarea unei bănci pentru persoanele vârstnice sau cu dizabilități, potrivit prevederilor art. 17, alin. (3) din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 14/2018.** Persoanele private de libertate aveau acces la curtea de plimbare, conform programului zilnic al centrului, indiferent de condițiile meteorologice.

Echipele de vizită au constatat că nu era amenajată o cameră de cazare dotată cu facilități pentru persoanele private de libertate cu dizabilități, în conformitate cu prevederile art. 12, alin. (16) din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 14/2018.

Ținând cont de faptul că la data vizitei în centru era custodiată o persoană cu dizabilități, **echipa MNP consideră necesară amenajarea unei camere de cazare pentru această categorie de persoane.**

Există un sistem de supraveghere video, fiind montate camere în spațiile comune și în curtea de plimbare.

c) asigurarea hranei

Hrana era preparată în cadrul blocului alimentar al Inspectoratului de Poliție Județean Vâlcea, fiind verificată din punct de vedere organoleptic. Conducerea centrului transmitea zilnic situația de efective și hrana era distribuită persoanelor private de libertate de către personalul centrului desemnat pentru această activitate. Era amenajată o cameră (oficiu) pentru primirea și distribuirea hranei, dotată

corespunzător (masă și veselă din inox, aragaz, fișete pentru păstrarea veselei, chiuveță din inox, cântar electronic, frigider pentru păstrarea probelor de hrană etc.). Existau și 4 frigidere pentru păstrarea alimentelor achiziționate de persoanele private de libertate sau primite de la familii. Erau asigurate 3 mese/zi, și la nevoie meniul era adaptat în funcție de recomandările medicale/religioase, asigurând necesarul zilnic de calorii prevăzut de legislația în vigoare.

Din observațiile membrilor echipei de vizită **a rezultat că a fost semnalată prezența câtorva insecte (gândaci de bucătărie) în oficiul destinat primirii și distribuirii hranei.** Conducerea C.R.A.P. Vâlcea a prezentat documente din care a rezultat că operațiunile de dezinfecție, dezinsecție și deratizare se efectuau periodic, conform procedurilor. **Echipa de vizită recomandă conducerii C.R.A.P. Vâlcea intensificarea acțiunilor de dezinsecție/dezinfecție în oficiul destinat primirii și distribuirii hranei, cu substanțe mai eficiente, astfel încât să fie eliminată în totalitate prezența gândacilor de bucătărie.**

Existau prelevate probe alimentare, păstrate timp de 48 de ore într-un frigider destinat special acestui scop, **care nu era prevăzut cu termometru pentru monitorizarea temperaturii, potrivit prevederilor art. 37 lit. e) din Ordinul Ministerului Sănătății nr. 976/1998 pentru aprobarea Normelor de igienă privind producția, prelucrarea, depozitarea, păstrarea, transportul și desfacerea alimentelor.** În cazul în care persoanele private de libertate erau diagnosticate cu afecțiuni care necesitau un anumit tip de dietă (diabet zaharat, hipertensiune arterială etc.), medicul centrului recomanda regimul alimentar, fiind asigurată norma adecvată de hrană. La data vizitei nu erau custodiate persoane cu indicație medicală de regim alimentar.

Persoanele private de libertate au menționat în timpul interviului că serveau masa în camerele de cazare și erau mulțumite de calitatea și cantitatea hranei primite.

d) asigurarea asistenței medicale

În cadrul centrului exista amenajat un cabinet medical dotat cu mobilier, aparatură medicală (tensiometru, stetoscop, glucometru, termometre etc.) și trusă medicală de urgență cu medicamente și materiale sanitare, potrivit Anexei nr. 6 din Procedura PS-01-DM nr. 4273029/25.04.2016 privind activitatea medicală în Centrele de Reținer și Arestare Preventivă, elaborată de Direcția Medicală din Ministerul Afacerilor Interne. Asistența medicală pentru persoanele private de libertate custodiate în

centru era asigurată de medici și asistenți medicali din cadrul Centrului Medical Județean Vâlcea, prin rotație, conform unui program de activitate zilnic.

Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Vâlcea **nu deținea Autorizație Sanitară de Funcționare, potrivit prevederilor Ordinului Ministrului Afacerilor Interne nr. 14/2018** pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a centrelor de reținere și arestare preventive, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora (art. 13, alin (8)). Medicul din centru a precizat că s-au făcut demersuri către Direcția Medicală din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Serviciul Sănătate Publică, în vederea autorizării centrului, acestea nefiind finalizate până la data vizitei. Consultațiile medicale se acordau în mod obligatoriu la introducerea în arest, conform prevederilor Legii nr. 254/2013, și la solicitarea persoanelor private de libertate sau ori de câte ori era necesar.

Din anul 2021, până la data vizitei au fost acordate 685 de consultații medicale, inclusiv cu ocazia transferului în alt centru sau în sistemul penitenciar (594 în anul 2021, respectiv 91 în primele două luni ale anului 2022). Au fost întocmite 333 de fișe medicale (304 în anul 2021 și 29 în anul 2022), cu încadrarea în termenele prevăzute de lege, respectiv la primire sau în cel mult 72 de ore de la primirea în centru. Au fost întocmite 226 de fișe de triaj medical pentru persoanele private de libertate la primire (207 în anul 2021 și 19 în anul 2022). Examinarea medicală la introducerea în arest consta în efectuarea examenului clinic general al persoanei private de libertate, stabilirea diagnosticului clinic și a necesarului de îngrijiri și investigații medicale. Erau întocmite documentele medicale (fișa medicală, consimțământul informat, nota de constatare a mărcilor traumatice etc.), conform prevederilor legale în vigoare. Existau întocmite fișe medicale pentru toate persoanele private de libertate custodiate la data vizitei, iar consultațiile medicale erau consemnate atât în fișe, cât și în Registrul de consultații medicale curente. Registrele și documentele medicale erau înregistrate și completate în mod corespunzător, fiind păstrate la cabinetul medical în condiții de siguranță și confidențialitate. La fișele medicale existau atașate formularele de consimțământ informat, semnate de către persoana privată de libertate și notele privind constatarea și consemnarea mărcilor traumatice, acolo unde era cazul.

Consultațiile medicale de specialitate erau asigurate prin prezentarea persoanelor private de libertate la Spitalul Județean de Urgență Vâlcea sau la Penitenciarele spital din cadrul rețelei medicale a Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Persoanele private de libertate beneficiau de tratament medicamentos în mod gratuit, în baza unei prescripții eliberate de medicii specialiști. Medicamentele prescrise erau păstrate la cabinetul medical, în condiții corespunzătoare de siguranță. Medicamentele recomandate erau distribuite persoanelor private de libertate numai de către personalul medical, cu sprijinul personalului C.R.A.P., fiind astfel respectate prevederile Procedurii privind activitatea medicală în Centrele de Reținer și Arestare Preventivă PS-01-DM nr. 4273029/25.04.2016, elaborată de Direcția Medicală din Ministerul Afacerilor Interne.

În perioada 2021 - 2022 au fost efectuate 104 investigații medicale și tratament de specialitate (Psihiatrie, Cardiologie, Stomatologie etc.) la Spitalul Județean de Urgență Vâlcea.

La data vizitei erau custodiate și persoane diagnosticate cu afecțiuni medicale cronice, care primeau tratament permanent recomandat de medicii specialiști.

Din interviurile desfășurate cu persoanele custodiate, s-a reținut faptul că acestea au fost consultate de medic la introducerea în arest și, atunci când a fost cazul, au primit tratamentul corespunzător afecțiunilor cu care au fost diagnosticați.

1. În anul 2021 a fost folosit în două situații Sistemul Național Unic pentru Apeluri de Urgență (SNAU) 112, pentru două persoane private de libertate custodiate în C.R.A.P. Vâlcea, aflate în evidență cu afecțiuni medicale cronice. Primul caz de apelare a Serviciului de Urgență a fost pentru tentativă de suicid, în camera de deținere din incinta centrului, ulterior, survenind decesul, a fost înregistrat și raportat la data de 14.01.2021. Decesul a fost constatat de personalul medical din cadrul Serviciului de Ambulanță Județean Vâlcea, cauzat de insuficiență cardio-respiratorie acută și asfixie mecanică prin spânzurare, persoana fiind de aproximativ o oră în arest. S-a acordat asistență psihologică lucrătorilor de poliție aflați în serviciu la momentul producerii incidentului. Psihologii centrului derulau periodic programe de profilaxie psihologică cu personalul centrului, cu diverse teme, de exemplu relaționarea optimă, neconflictuală și suportivă cu persoanele private de libertate. Astfel, în anul 2021 a fost derulată ca temă de pregătire cu personalul centrului „Episodul depresiv major – factor de risc pentru comportamentul suicidar”. Cu această ocazie s-a încercat transmiterea unor informații relevante și stabilirea unor criterii operaționale, astfel încât personalul centrului să obțină abilități minime de identificare a unor particularități comportamentale și atitudinale ale persoanelor private de libertate ce-i pot pune în situații de risc, oferindu-le astfel posibilitatea să identifice rapid situațiile cu risc și să

solicite cât mai urgent suportul psihologului în sprijinul asistatului. **În scopul diminuării riscului apariției unor noi tentative de suicid, echipa de vizită recomandă conducerii C.R.A.P. continuarea instruirii periodice a personalului în vederea creșterii vigilenței și implicării lucrătorilor centrului în a observa eventualele manifestări dezadaptative ale persoanelor private de libertate, care ar putea sugera o tendință suicidară a acestora.**

Din studierea documentelor și din discuțiile purtate cu conducerea C.R.A.P. a rezultat că pentru deces (14.01.2021) a fost constituit dosarul penal nr. 206/P/2021, în care s-au efectuat cercetări sub aspectul comiterii infracțiunii de ucidere din culpă, faptă prevăzută și pedepsită potrivit art. 192 alin. (1) Cod penal. Cauza decesului persoanei private de libertate a făcut obiectul sesizării din oficiu (Nota nr. 1084/19.01.2021), efectuată de reprezentantul Biroului Teritorial Pitești, din cadrul instituției Avocatul Poporului, pentru care s-a încheiat Nota cu concluziile constatate în urma sesizării din oficiu, nota fiind aprobată și dosarul închis la data de 17 martie 2021.

A doua apelare a Serviciului a fost la data de 25.07.2021, pentru o persoană privată de libertate care a suferit un traumatism cranio-cerebral, prin cădere în camera de detenție, pe fondul unor afecțiuni cronice preexistente (epilepsie, boală Parkinson), ulterior persoana a fost internată la Spitalul Județean de Urgență Vâlcea. Din documentele medicale prezentate a rezultat că deținutul a decedat în data de 26.07.2021 la secția ATI - Neurochirurgie a spitalului. Au fost întocmite documentele necesare potrivit activităților procedurale desfășurate de Centrul Medical Județean Vâlcea privind gestionarea post eveniment a cazului, constând în: Fișa de eveniment; Nota privind constatarea mărcilor traumatice și adrese cu privire la deces, înaintate Parchetului de pe lângă Judecătoria Râmnicu Vâlcea, Direcției Medicale din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Inspectoratului General al Poliției Române - Serviciului Coordonare Centre de Reținer și Arestare Preventivă, Judecătorului de supraveghere a privării de libertate, I.P.J. Vâlcea - Biroul de Control Intern, Serviciului Județean de Medicină Legală Vâlcea. Au mai fost întocmite: procesul verbal din care rezultă că a fost înștiințată familia persoanei decedate; adresa pentru obținerea certificatului medical constatator al decesului; adresa către Spitalul Județean de Urgență Vâlcea pentru transmiterea copiei Fișei medicale a persoanei decedate; adresa de transmitere a dosarului de deces Direcției Medicale a Ministerului Afacerilor Interne. În cauză a fost constituit Dosarul penal nr. 2774/P/2021, care la data efectuării vizitei, se afla în instrumentarea Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Pitești, care efectua

cercetări sub aspectul comiterii infracțiunii de „*Ucidere din culpă*”, faptă prevăzută și pedepsită potrivit art. 192 Cod Penal. Echipa MNP va urmări soluționarea dosarului.

Echipa de vizită a constat că în ambele cazuri de deces înregistrate au fost efectuate demersurile necesare potrivit art. 52 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, precum și dispozițiile art. 115 din Hotărârea Guvernului nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013. În ambele cazuri au fost efectuate demersurile necesare, fiind anunțate Parchetul și Serviciul de Medicină Legală din aria de competență.

e) acordarea asistenței psihologice

Asistența psihologică acordată persoanelor private de libertate aflate în custodia centrului avea drept scop oferirea de sprijin calificat în vederea adaptării la condițiile impuse de mediul privativ de libertate, prin identificarea și ameliorarea stărilor disfuncționale atunci când acestea erau semnalate, pentru prevenirea apariției comportamentelor dezadaptative.

Asistența psihologică era asigurată de către 2 psihologi cu drept de liberă practică, încadrați în funcții de specialitate în cadrul Compartimentului Psihologie al Inspectoratului Județean de Poliție Vâlcea. Aceștia erau înscriși în Colegiul Psihologilor din România și dețineau atestatul de liberă practică în specialitatea „Psihologie aplicată în domeniul securității naționale”. Au participat la diverse manifestări științifice și programe de formare continuă în domeniul psihologiei, în conformitate cu art. 17 alin. d din Legea nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România „*psihologul cu drept de liberă practică are obligația să se preocupe de perfecționarea calificării profesionale*”.

În desfășurarea activității profesionale în centru, cei doi psihologi respectau prevederile următoarelor acte normative: Legea nr. 213 din 27 mai 2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România; Ordinul nr. 23 din 9 martie 2015 privind activitatea de psihologie în Ministerul Afacerilor Interne; Codul deontologic din 24 noiembrie 2018 al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică; Hotărârea nr. 1 din 11 ianuarie 2019 pentru aprobarea normelor privind competențele profesionale, educația, formarea și atestarea profesională ale psihologilor cu drept de liberă practică; Procedura de sistem privind activitatea de asistență psihologică în cadrul Ministerului Afacerilor interne cod PS MAI - CPS

– 53; Dispoziția comună nr. 8042 din 13.02.2018, referitoare la stabilirea unor măsuri privind identificarea și gestionarea potențialelor comportamente dezadaptative în rândul persoanelor Ministerului Afacerilor Interne; Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal etc.

Conform fișei postului pentru funcția de ofițer specialist (psiholog), „*activitatea desfășurată în C.R.A.P. oferă suport psihologic persoanelor reținute sau arestate preventiv în spațiile administrate de Poliția Română, la solicitare*” și „*are un caracter ocazional/temporar*”.

Toate persoanele private de libertate erau informate, la primirea în centru, despre faptul că puteau beneficia, conform legii, de asistență psihologică. Activitatea de consiliere psihologică se desfășura în condiții de confidențialitate, în incinta centrului, în spațiul special amenajat, cu destinația cabinet asistență psihologică, care funcționa începând cu data de 1 ianuarie 2016. Activitățile de asistență psihologică se realizau la cererea persoanei private de libertate sau la solicitarea scrisă a șefului centrului. Pentru gestionarea corespunzătoare a situațiilor de risc în rândul persoanelor private de libertate, generate și de contextul epidemiologic actual, personalul centrului a întocmit solicitări privind acordarea de asistență psihologică, cu respectarea Procedurii specifice, inclusiv pentru stările de panică sau teamă sau situații de autoizolare emoțională a persoanei, lipsa cooperării cu personalul centrului.

În anul 2021, la nivelul biroului au fost acordate persoanelor private de libertate vulnerabile, în special minori și femei, 50 de ședințe de asistență psihologică. În perioada ianuarie-februarie 2022, au fost acordate 2 ședințe de asistență psihologică. Întotdeauna persoana asistată era informată cu privire la limitele profesionale ale actului psihologic, se asigura confidențialitatea actului profesional, și la prima întâlnire era semnat Consimțământul informat.

Conform documentelor studiate, în anul 2020, la nivelul centrului au fost custodiate 11 persoane minore, din care 5 reținuți și 6 arestați preventiv, pe o perioadă de cel mult 30 de zile. **Dintre aceste persoane, doar 3 beneficiaseră de asistență psihologică, deși unele fuseseră custodiate și pentru o perioadă mai lungă (și aproximativ 3 săptămâni, două dintre acestea).**

În anul 2021 au fost custodiate 16 persoane minore, din care 9 reținute și 7 arestate preventiv. **Din cele 16, doar 4 au beneficiat de asistență psihologică. Marea majoritate au stat o zi în centru, dar au fost și 4 persoane care au stat pe o perioadă de o lună.**

În perioada ianuarie-februarie 2022 au fost custodiate două persoane minore, din care una reținută și una arestată preventiv. **Prima persoană a fost custodiată o zi, iar cealaltă aproape o lună, fără ca vreuna să beneficieze de asistență psihologică.**

Conform art. 117 alin. 2 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal „*Pe timpul executării arestării preventive, minorului i se acordă asistență psihologică, în vederea diminuării efectelor negative ale privării de libertate asupra dezvoltării sale fizice, psihice sau morale*”. Introducerea unui minor în arest chiar și pentru 24 de ore are puternice efecte psihoemoționale asupra acestuia, iar prevederile legale în vigoare trebuie respectate cu celeritate, nu trebuie să existe încălcări ale dreptului acestora de a beneficia de asistență psihologică. **Echipe de vizită recomandă conducerii centrului și ofițerilor psihologi să abordeze cu prioritate situația minorilor în centru și să acorde asistență psihologică fiecărui minor.**

În perioada 2020-2022, la nivelul centrului nu au fost înregistrate cazuri de refuz de hrană. Un eveniment deosebit a fost reprezentat de **comportamentul heteroagresiv manifestat de către o persoană privată de libertate**. Conform documentelor, ulterior evenimentului au existat două intervenții psihologice post eveniment traumatic automutilare, dar **înainte nu existase nicio intervenție psihologică cu persoana custodiată**. Conform documentelor studiate și din interviurile susținute în cadrul vizitei, a reieșit că persoanele private de libertate erau înștiințate cu privire la dreptul lor la asistență psihologică, sub semnătură, prin Informarea inițială întocmită cu ocazia introducerii în centru. În fiecare cameră exista un document care cuprindea drepturile de care puteau beneficia, printre care și asistența psihologică. **Totuși, s-a constatat că persoanele intervievate nu cunoșteau rolul psihologului**, acestea considerând că doar o persoană „bolnavă” ar trebui să acceseze aceste servicii. **Având în vedere evenimentele deosebite petrecute în centru (suicid, comportament heteroagresiv), echipa de vizită recomandă explicarea, detalierea rolului psihologului pe înțelesul persoanelor private de libertate, nu doar semnarea automată a documentelor și încurajarea accesării serviciilor psihologice de către persoanele custodiate, în vederea prevenirii apariției comportamentelor dezadaptative și facilitării adaptării la mediul carceral.**

Psihologul avea înființat un Registru al actelor profesionale, care avea următoarea rubricăție: Numărul și data înregistrării, Denumirea structurii beneficiare, Numele persoanei fizice beneficiare, CNP, Specialitatea, Denumirea și concluziile sumare ale actului profesional. Psihologul avea întocmit

și un Registru de evidență a activităților de asistență psihologică, cu rubricația: Nr. crt, Nume și CNP, Cine a solicitat (Persoana/Administrația centrului), Data desfășurării activității de asistență psihologică, Psihologul care a realizat activitatea și Semnătura persoanei asistate. **Din Registrele studiate lipseau uneori unele consemnări, de exemplu: Data înregistrării, Denumirea și concluziile sumare ale actului profesional. Echipa de vizită recomandă completarea în totalitate a registrelor, pentru a avea o imagine de ansamblu acurată asupra activității psihologice desfășurate în centru.**

Era afișat un program de lucru la nivelul centrului, dar la nevoie, în situația în care personalul centrului considera că se impune în mod urgent intervenția psihologilor, asistența era asigurată și în afara programului de lucru afișat, existând solicitări în weekend sau în alte intervale orare.

f) interviuri cu persoanele arestate/reținute

Persoanele private de libertate intervievate au menționat că la introducerea în arest le-au fost prezentate drepturile și le sunt respectate drepturile legale (asistența juridică, asistența medicală, dreptul la convorbiri telefonice, la petiționare și corespondență, la plimbarea zilnică, de a primi vizite, de a primi bunuri și de a efectua cumpărături etc.). Au precizat că le-au fost acordate materialele pentru igiena personală și colectivă și au fost întreprinse măsuri pentru combaterea pandemiei. Produsele igienico-sanitare erau distribuite lunar, pe bază de semnătură, la intrarea în arest sau la solicitarea acestora.

Din interviurile persoanelor private de libertate a rezultat necesitatea achiziționării unei mașini pentru spălat rufe.

Echipa de vizită recomandă conducerii centrului achiziționarea unei mașini pentru spălatul rufelor persoanelor private de libertate, potrivit prevederilor art. 13 alin. (7) din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 14/2018, „Administrația centrului asigură facilități pentru spălarea, uscarea, după caz, călcarea și distribuirea rufelor și cazarmamentului, cu respectarea normelor în domeniu, fie contractează aceste tipuri de servicii prin operatori economici specializați”.

g) respectarea dreptului la convorbiri telefonice și comunicări on-line

În sectorul de cazare exista un spațiu destinat acordării acestui drept, fiind montat un telefon într-o cabină telefonică, unde se puteau efectua convorbiri naționale și internaționale. Era asigurată confidențialitatea convorbirilor telefonice, iar supravegherea se realiza vizual de către personalul centrului. Evidența convorbirilor telefonice efectuate era înregistrată și în format electronic. Șeful C.R.A.P. Vâlcea a precizat că în cursul anului 2022 se vor executa activitățile specifice privind

instalarea telefoanelor în fiecare cameră de deținere din centru. În perioada ianuarie 2021 - februarie 2022 au fost înregistrate 4229 de cereri aprobate pentru convorbiri telefonice, din care 234 de cereri au fost aprobate pentru acordarea unor convorbiri telefonice suplimentare.

Persoanele private de libertate intervievate în acest sens au menționat că toate cererile le-au fost aprobate de șeful centrului, li s-au respectat confidențialitatea și durata convorbirilor telefonice, fiind astfel respectate prevederile art. 246 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013. Din documentele prezentate a rezultat că nu au fost înregistrate plângeri sau reclamații în acest sens, **dar câteva persoane private de libertate și-au exprimat dorința de a avea posibilitatea să comunice on-line.**

În conformitate cu prevederile art. 121 alin (1) și (2), Secțiunea a 8-a, Dreptul la comunicări on-line, din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 14/2018, „*Persoana privată de libertate aflată în centru are dreptul la comunicări on-line, o dată pe lună, în condițiile art. 253 din Regulamentul de aplicare a Legii*” și „*Pentru asigurarea exercitării dreptului la comunicări on-line, administrația centrului poate amenaja, în sectorul administrativ, spații dotate conform anexei nr. 1*”.

Membrii echipei de vizită recomandă conducerii C.R.A.P. Vâlcea să analizeze posibilitatea amenajării și dotării unui spațiu pentru respectarea dreptului la comunicări on-line, prevăzut și în Regulamentul de ordine interioară al centrului, la Capitolul VIII - Drepturile persoanelor private de libertate aflate în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Vâlcea, pct. 7 - Dreptul la comunicări on-line.

h) alte aspecte

În timpul vizitei au fost verificate mai multe registre întocmite privind evidențierea activităților desfășurate cu persoanele private de libertate, constituite în condițiile art. 114 lit. c) din Legea nr. 254/2013 și în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (1) din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 14/2018. Registrele prevăzute erau completate corespunzător de către persoanele desemnate în acest sens prin fișa postului, în conformitate cu prevederile din Anexa nr. 2 cu formularele utilizate în activitatea centrelor de reținere și arestare preventivă, din Ordinul nr. 14/2018.

A fost verificat Registrul de constatări mărci traumatice pe perioada de referință (2021-2022), rezultând că la C.R.A.P. Vâlcea au fost întocmite 19 note de constatare a mărcilor traumatice la persoanele private de libertate sosite în centru, fiind sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Râmnicu Vâlcea pentru fiecare caz în parte. În 18 situații mărcile traumatice au fost constatate la momentul

primirii în centru, iar într-un singur caz, constatarea s-a realizat după primirea în centru, în data de 26.07.2021, când persoana a decedat și s-a întocmit dosar penal. Din documentele prezentate a rezultat că nu au fost declanșate sau extinse cercetări judiciare asupra personalului centrului privind constatarea mărcilor traumatiche, exceptând cazul în care a fost constatat decesul persoanei private de libertate care a suferit un traumatism cranio-cerebral, prin cădere în camera de detenție, pe fondul unor afecțiuni cronice preexistente, caz menționat anterior.

În timpul vizitei a mai fost verificat și modul în care se efectua activitatea de percheziție corporală amănunțită și controlul bagajelor persoanelor private de libertate la introducerea în centru. Echipa de vizită a constatat că în procesul verbal întocmit la introducerea în centru erau consemnate mențiunile cu privire la data și ora primirii, camera în care urmează să fie repartizată, datele de identitate, precum și alte date care trebuiau menționate.

Totuși, în dosarul unei persoane reținute, procesul-verbal întocmit cu ocazia primirii în centru nu era semnat de persoana care efectuase percheziția corporală amănunțită și controlul bagajelor, potrivit art. 37 alin. (2) din Ordinul nr. 14/2018. Deși procesul-verbal a fost semnat în timpul vizitei de către persoana care efectuase percheziția corporală, echipa MNP recomandă conducerii C.R.A.P. Vâlcea să prelucreze personalului implicat în această activitate, modul de completare a procesului verbal de percheziție, potrivit prevederilor legale.

Având în vedere aspectele constatate, în temeiul art. 43 alin. (1) și art. 47 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **Avocatul Poporului**

RECOMANDĂ

**conducerii Centrului de Reținere și Arestare Preventivă
din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Vâlcea, să întreprindă măsurile legale care
se impun pentru:**

1. efectuarea demersurilor necesare pentru ocuparea funcțiilor vacante;
2. continuarea demersurilor în vederea obținerii Autorizației Sanitare de Funcționare a Centrului de Reținer și Arestare Preventivă Vâlcea, potrivit prevederilor legale;
3. continuarea campaniei de informare și conștientizare privind prevenirea răspândirii SARS-CoV-2, prin intermediul materialelor tipărite (broșuri, flyere etc.);
4. continuarea instruirii periodice a personalului în vederea creșterii vigilenței și implicării lucrătorilor centrului în a observa eventualele manifestări dezadaptative ale persoanelor private de libertate, care ar putea sugera o tendință suicidală a acestora;
5. prelucrarea modului de completare a procesului verbal de percheziție, personalului care efectuează percheziția corporală amănunțită și controlul bagajelor, potrivit prevederilor legale;
6. acordarea asistenței psihologice tuturor persoanelor minore custodiate în centru, conform prevederilor art. 117 alin. 2 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal;
7. încurajarea persoanelor custodiate în centru să solicite servicii de asistență psihologică pe perioada încarcerării;
8. completarea în totalitate a rubricilor din registrele privind asistența psihologică, pentru a avea o imagine de ansamblu acurată asupra activității desfășurate în centru;
9. continuarea lucrărilor de igienizare/renovare în celelalte 4 camere de detenție și la grupul sanitar comun din centru;
10. amenajarea unei camere de cazare dotate cu facilități pentru persoanele cu dizabilități, potrivit prevederilor din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 14/2018;
11. analizarea posibilității amenajării și dotării unui spațiu pentru respectarea dreptului la comunicări on-line;
12. achiziționarea unei mașini pentru spălatul rufelor personale, în conformitate cu prevederile legale;
13. montarea unei bănci în curtea de plimbare a centrului, pentru persoanele vârstnice sau cu dizabilități, potrivit prevederilor art.17, alin. (3) din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 14/2018;
14. intensificarea acțiunilor de dezinsecție/dezinfecție în oficiul destinat primirii și distribuiri hranei, cu substanțe mai eficiente, astfel încât să fie eliminată în totalitate prezența gândacilor de bucătărie;

15. montarea unui termometru în frigiderul din oficiu alimentar, destinat păstrării probelor alimentare prelevate, pentru monitorizarea temperaturii, potrivit prevederilor art. 37 lit. e) din Ordinul Ministerului Sănătății nr. 976/1998 pentru aprobarea Normelor de igienă privind producția, prelucrarea, depozitarea, păstrarea, transportul și desfacerea alimentelor.

Craiova, 31 martie 2022

